

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Monitor verkeersveiligheid	TELEFOONNUMMER	+31636443867
DATUM	31-05-2022	E-MAILADRES	jeroen.boogers@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	1361683490-3486	DOMEIN/OPGAVE	MOB
VAN	Jeroen Boogers	TEAM	ET1
NUMMER PS	PS2022MM	PORTEFEUILLEHOUDER	Schaddelee
BIJLAGEN	Bijlage 1: begrippenlijst Bijlage 2: grafieken en tabellen verkeersveiligheid en dataverantwoording Bijlage 3: grafieken en tabellen wildaanrijdingen en dataverantwoording		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Iedere verkeersdeelnemer moet veilig het huis uitgaan en weer veilig thuis kunnen komen. De recente publicatie van het aantal verkeersdoden door het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) laat zien dat veilig thuiskomen niet vanzelfsprekend is. Het CBS registreerde in de provincie Utrecht (hierna: provincie) 47 verkeersdoden in 2021. Het voorlopige aantal verkeersgewonden in de provincie bedroeg 1.188.

In het 'Mobiliteitsprogramma 2019-2023' stelt u een duidelijke doelstelling: Minder is beter: tussen 2019 en 2028 is er een continue dalende trend zichtbaar in het aantal verkeersdoden en verkeersgewonden in de provincie. Met deze brief informeren wij u over de ontwikkeling van het aantal verkeersdoden en verkeersgewonden over de afgelopen vijf jaar. Wij brengen bijzonderheden in beeld en presenteren het aantal aanrijdingen met wild. Op hoofdlijnen blijkt uit de cijfers dat het aantal verkeersgewonden al lange tijd structureel daalt in de provincie. De cijfers over verkeersdoden geeft een diffuser beeld en laat geen duidelijke (dalende) trend zien. Een trend in het aantal wildaanrijdingen is moeilijk te geven omdat de registratie hiervan de afgelopen jaren wijzigde.

Inleiding:

Jarenlang daalde het aantal doden door verkeersongelukken in onze provincie, maar die daling is gestopt. Ook zijn er landelijk steeds meer verkeersslachtoffers. Hierdoor is er veel menselijk leed, bij verkeersslachtoffers en hun naasten. Wij zetten ons daarom maximaal in om het aantal verkeersslachtoffers terug te dringen. Deze inspanning richt zich niet alleen op de wegen in eigen beheer, maar ook op de samenwerking met de Utrechtse wegbeheerders om provinciebreed te werken aan verkeersveiligheid. Wij hebben als beleidsdoelstelling het streven naar een continue dalende trend in het aantal verkeersdoden en ernstige gewonden. Op woensdag 13 april jongleden publiceerde het CBS het aantal verkeersdoden over 2021. Naast de cijfers van het CBS zijn de voorlopige cijfers over het aantal verkeersgewonden bekend. Met deze brief informeren wij u over het aantal geregistreerde verkeersdoden en verkeersgewonden in de provincie en welke zaken opvallen. Deze brief, in de vorm van een monitor, is verrijkt met inzicht in het aantal wildaanrijdingen. Hiermee geven wij invulling aan uw wens om gelijktijdig te rapporteren over aanrijdingen met personen en dieren.

Toelichting:

Context

Met het Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid, dat een verdere concretisering is van het 'Mobiliteitsprogramma 2019-2023', maken wij inzichtelijk welke aanpak wij hanteren om onze beleidsdoelstelling te realiseren. Wij zetten in op een integrale aanpak. Dit betekent dat maatregelen op het gebied van infrastructuur, educatie, voorlichting en handhaving in onderlinge samenhang bezien worden. Bovendien volgen wij, in lijn met het 'Strategisch Plan Verkeersveiligheid', een risicogestuurd beleid. Het doel is om ongevallen voor te zijn door risico's tijdig te detecteren en weg te nemen.

Ook binnen de risicogestuurde aanpak is data over verkeersongevallen en verkeersslachtoffers cruciaal voor beleidsevaluatie en beleidskeuzes. Tegelijkertijd zijn verkeersdoden en verkeersgewonden niet de enige indicators waarop wij ons verkeersveiligheidsbeleid beoordelen. Zo kijken we ook naar risico's die we wegnemen in het areaal (bijvoorbeeld onveilige bermen door het structureel realiseren van bermverharding), het bereik van onze verkeerseducatie en verkeerscampagnes en de effecten als gevolg van verkeershandhaving (bijvoorbeeld lagere snelheden).

Ontwikkeling aantal verkeersdoden en verkeersgewonden

Voor de ontwikkeling van het aantal verkeersdoden, verkeersgewonden en het aantal wildaanrijdingen hanteren wij drie bronnen:

- data over verkeersdoden is afkomstig van het CBS;
- data over verkeersgewonden is afkomstig uit BRON/STAR*;
- data over wildaanrijdingen is afkomstig van de Stichting Valwild.

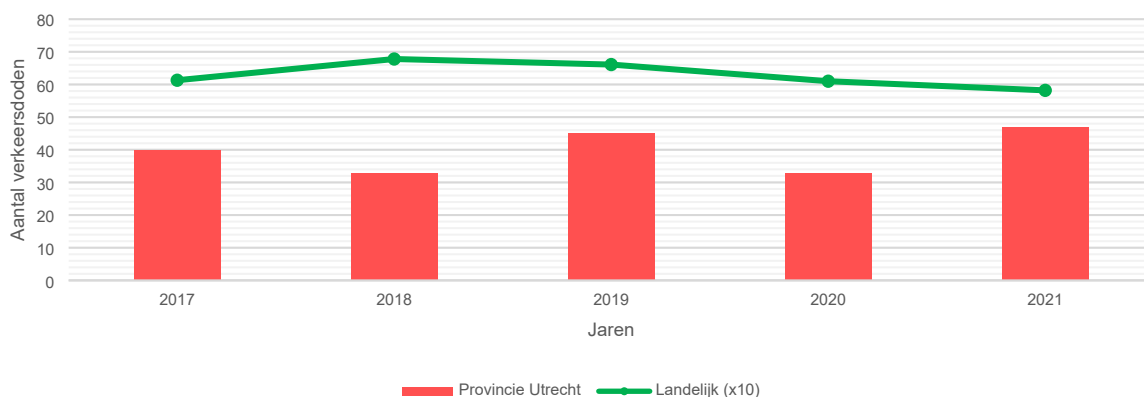
**Verkeersongevallengegevens op basis van het Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland (BRON) en Smart Traffic Accident Reporting (STAR). Dit bestand wordt gevuld door Processen-Verbaal van de politie en informatie vanuit verzekeraars.*

In het licht van de ontwikkeling van het aantal verkeersdoden en verkeersgewonden, is het belangrijk mee te nemen dat de gemeente Vijfheerenlanden sinds 1 januari 2019 onderdeel is van de provincie Utrecht. Vóór de gemeentelijke herindeling vielen delen van de huidige gemeente Vijfheerenlanden in de provincie Zuid-Holland. De ongevallendatabase kent echter met terugwerkende kracht alle ongevallen, slachtoffers en verkeersdoden uit het verleden toe aan de provincie Utrecht. Dat wil zeggen dat verkeersdoden en verkeersgewonden uit 2017 en 2018 toegekend worden aan de provincie Utrecht, ondanks dat deze ongevallen destijds plaatsvonden in de provincie Zuid-Holland. De trendgrafieken voor de provincie Utrecht veranderen door deze registratiewijze niet substantieel.

Op basis van cijfers van het CBS en data uit BRON/STAR geeft figuur 1 en figuur 2 het aantal verkeersdoden en verkeersgewonden weer in de provincie Utrecht voor de periode 2017-2021. Hieruit blijkt dat:

- het aantal verkeersdoden in de provincie Utrecht jaarlijks fluctueert en geen duidelijke (dalende) trend laat zien;
- ten opzichte van 2020 het aantal door CBS geregistreerde verkeersdoden in de provincie Utrecht in 2021 is gestegen van 33 naar 47. Dit is het hoogste aantal sinds 2008. In 2021 nam het aantal verkeersbewegingen toe ten opzichte van 2020, maar de mobiliteit zit nog niet op het niveau van pre-Corona;
- op landelijk niveau een dalende trend zichtbaar is sinds 2018 in het aantal verkeersdoden. Ten opzichte van 2018 daalde het aantal verkeersdoden van 678 naar 582 in 2021.

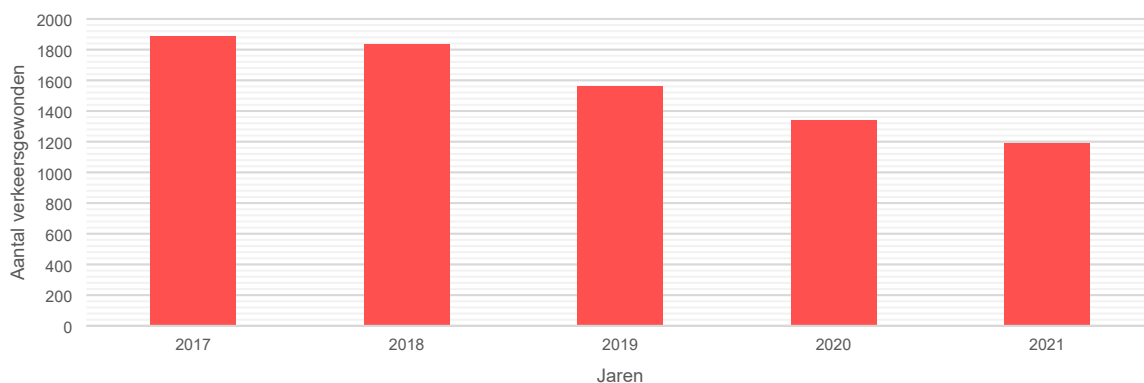
Figuur 1 – Verkeersdoden in de provincie Utrecht en landelijk (2017 t/m 2021)

Voor wat betreft de ontwikkeling van het aantal verkeersgewonden valt het volgende op:

- het aantal verkeersgewonden in de provincie Utrecht daalt de laatste jaren continue. Tussen 2017 en 2021 nam het aantal verkeersgewonden af met 37%;
- in 2021 vielen in de provincie Utrecht 11,4% minder gewonden dan in 2020 (1.188 ten opzichte van 1.341).

Figuur 2 – Verkeersgewonden in de provincie Utrecht (2017 t/m 2021)*

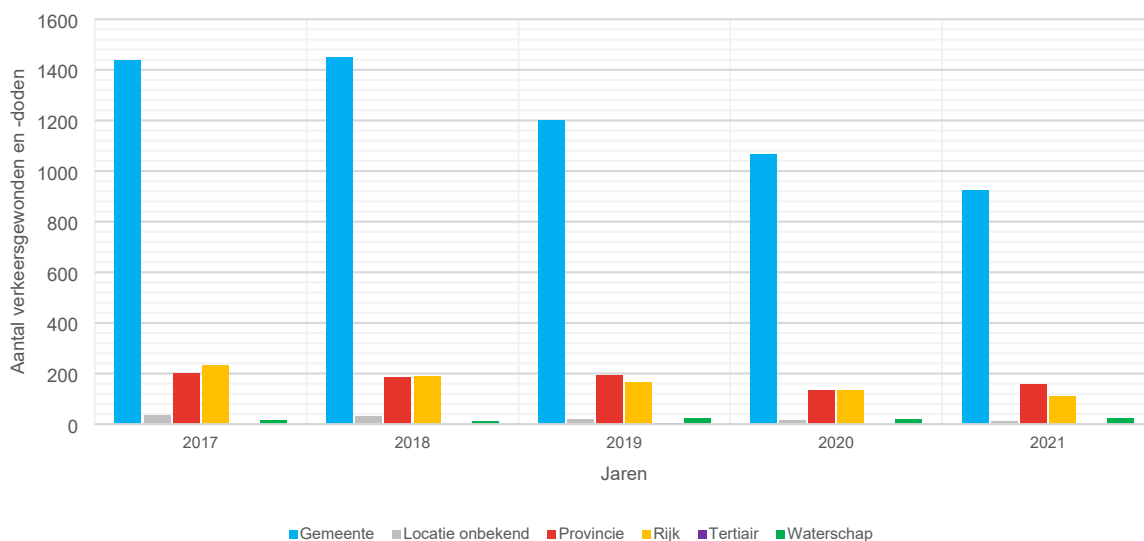
*Nb: in tegenstelling tot het aantal verkeersdoden is data over het aantal verkeersgewonden in heel Nederland (nog) niet beschikbaar. Vandaar het ontbreken van een landelijke trendlijn.

Verkeersslachtoffers in de provincie naar wegbeheerder

Figuur 3 geeft het aantal verkeersslachtoffers weer naar wegbeheerder. Onder verkeersslachtoffers verstaan wij gewonden en doden als gevolg van een verkeersongeval. Uit deze data valt op dat:

- in 2021 de meeste verkeersslachtoffers vielen op gemeentelijke wegen (75,3%), gevolgd door slachtoffers op provinciale wegen (12,8%). Hierbij dient opgemerkt te worden dat de meeste wegen in de provincie ook in beheer zijn van gemeenten;
- voor alle wegbeheerders geldt dat het aantal verkeersslachtoffers in 2021 lager is dan in 2017. Op gemeentelijke wegen en wegen in het beheer van het Rijk is een duidelijke jaarlijks dalende trend zichtbaar. Het beeld op provinciale wegen is diffuser, maar vertoont eveneens een dalende trend.

Figuur 3 – Verkeersgewonden en -doden in de provincie Utrecht naar wegbeheerder (2017 t/m 2021)

Overige bijzonderheden verkeersveiligheid in de provincie

Naast de algemene trend van verkeersgewonden en verkeersdoden in de provincie en een uitsplitsing naar verkeersslachtoffers per wegbeheerders, bevat bijlage 2 een aantal detailanalyses naar de kenmerken modaliteit/vervoerswijze en leeftijd. Hierin valt het volgende op:

- in 2021 behoort circa 62,5% van alle verkeersslachtoffers tot de groep kwetsbare verkeersdeelnemers (voetganger, fiets, e-bike, bromfiets+ en motor), met de meeste verkeersslachtoffers onder fietsers (343);
- bij alle vervoerswijzen is het aantal verkeersslachtoffers sinds 2018 afgenomen. Absoluut gezien is de afname het grootst bij de vervoerswijzen fiets (204) en personenauto (201);
- vergeleken met het provinciale totaal vallen er op provinciale wegen verhoudingsgewijs meer verkeersslachtoffers in personenauto's en op motoren en minder onder fietsers en bromfietsers+;
- in 2021 vielen in de provincie de meeste verkeersslachtoffers onder 18 tot en met 24-jarigen (225) en 25 tot en met 39-jarigen (245);
- vanaf 2018 is er sprake van een daling van het aantal verkeersslachtoffers bij alle leeftijdscategorieën. In 2021 is het aantal slachtoffers van 70 jaar en ouder ten opzichte van 2020 wel licht toegenomen;
- vergeleken met het provinciale totaal vallen er op provinciale wegen verhoudingsgewijs meer verkeersslachtoffers onder 50 tot en met 59-jarigen en 60 tot en met 69-jarigen en minder onder 18 tot en met 24-jarigen en 25 tot en met 39-jarigen;
- vervoerswijze en leeftijd gecombineerd laat zien dat in 2021 de meeste verkeersslachtoffers vielen onder 25 t/m 39-jarigen inzittenden van een personenauto (87) en 12 tot en met 17-jarigen en 18 tot en met 24-jarigen bestuurders/passagiers van een bromfiets+ (respectievelijk 75 en 81).

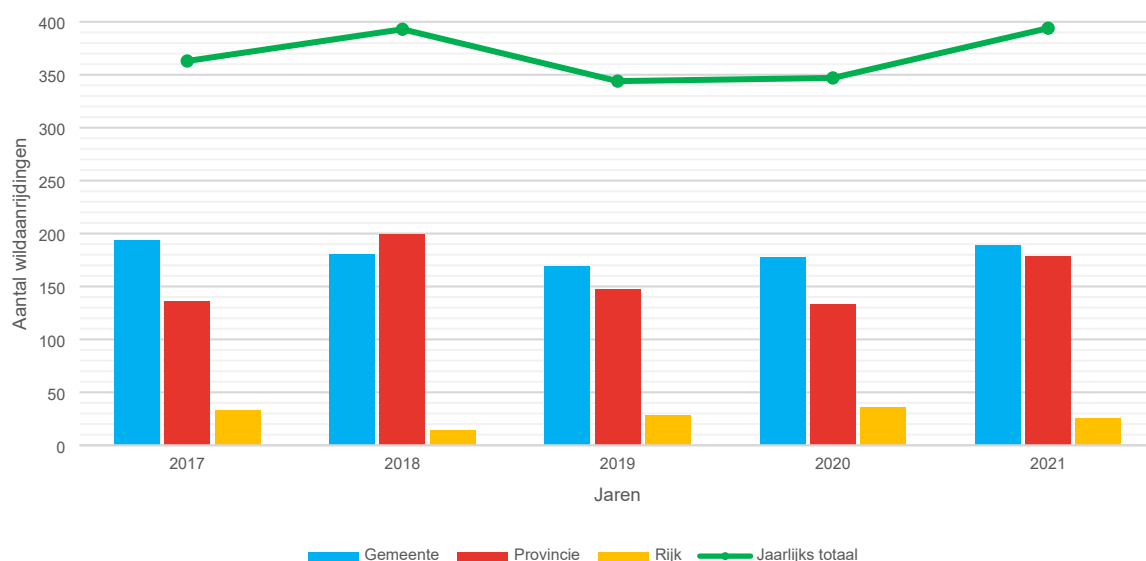
Zie bijlage 2 voor een uitgebreidere toelichting op verkeersslachtoffers naar vervoerswijze en leeftijd.

Wildaanrijdingen in de provincie

Naast het aantal verkeersdoden en verkeersgewonden bevat deze monitor de cijfers over het aantal aanrijdingen met wild. Hierbij is het belangrijk te vermelden dat sinds 2020 de registratie van wildaanrijdingen met reeën is uitgebreid met gegevens over aanrijdingen met damherten, vossen, dassen, boom- en steenmarters, otters en hazen. Op basis van de gegevens over aanrijdingen met wild valt het volgende op:

- het totaal aantal aanrijdingen met wild nam in 2021 toe met 13,5% ten opzichte van 2020 en kwam daarmee ongeveer op hetzelfde niveau uit als in 2018. In 2021 zijn er 394 wildaanrijdingen geregistreerd;
- in 2021 zijn 335 aanrijdingen met reeën geregistreerd. Dit is 85% van het totaal aantal wildaanrijdingen en een stijging van 21,8% ten opzichte van 2020;
- uitgezonderd van 2018 zijn in de periode 2017 tot en met 2021 de meeste aanrijdingen geregistreerd op gemeentelijke wegen (circa 50% van het totaal). Het aantal aanrijdingen op provinciale wegen nam tussen 2018 en 2020 af, maar is in 2021 absoluut en relatief toegenomen naar 179 aanrijdingen en 45,4% van het totaal;
- met name op gemeentelijke wegen vinden wildaanrijdingen verspreid plaats en wijzigen deze locaties door de jaren heen. Op provinciale wegen zijn er meer concentratiepunten (hotspots) aan te wijzen, waardoor aanpak van deze punten een reëlere optie lijkt.

Figuur 4 – Wildaanrijdingen in de provincie Utrecht naar wegbeheerder (2017 t/m 2021)*

Vervolg

Wij blijven ons inzetten op het verbeteren van de verkeersveiligheid via een integrale aanpak en in nauwe samenwerking met de wegbeheerders, politie, Openbaar Ministerie (OM) en maatschappelijke organisaties zoals Veilig Verkeer Nederland, ANWB en de Fietzersbond. De afgelopen periode maakten wij al een belangrijke stap met de ondertekening van de 'Intentieverklaring Verkeersveiligheid' door alle Utrechtse wegbeheerders, politie en OM. Hier informeerden wij u eerder over in de Statenbrief over de implementatie van het 'Strategisch Plan Verkeersveiligheid' (PS nummer 2022MM08, d.d. 14-12-2021, [Implementatie Strategisch Plan Verkeersveiligheid in de provincie Utrecht](#))

Wij stimuleren de regionale wegbeheerders ook om te investeren in verkeersveiligheid, onder andere door het verlenen van subsidie voor effectieve verkeersveiligheidsmaatregelen. Hiervoor stelde u €10 miljoen beschikbaar voor de periode 2019-2023. Om de gemeenten ook op inhoud te ondersteunen rollen wij momenteel de 'Verkeersveiligheidsmeter' uit. Dit is een verkeersveiligheidsinstrument waarin elke weg in de provincie (voor elke wegbeheerder) een verkeersveiligheidsscore heeft die herleidbaar is naar concrete risico's. Dit geeft de wegbeheerders inzicht in waar welke risico's zitten.

Specifiek voor ons provinciaal wegennet hebben wij bijzondere aandacht voor de kwetsbare verkeersdeelnemer. Zo gaat niet alleen de snelheid op parallelwegen omlaag om de fietsveiligheid te vergroten, maar maken wij ook een start met het verlagen van de maximumsnelheid op kruispunten met kruisend kwetsbaar verkeer. Daar waar mogelijk ondersteunen wij deze verlaging met een kruispuntplateau. Bovendien realiseren wij een verbetering van de verkeersveiligheid door realisatie van de doorfietsroutes op diverse plekken in de provincie.

Daarnaast blijven wij ons inspannen vanuit het Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid, het Uitvoeringsprogramma Fiets en het Uitvoeringsprogramma Wegen om zwakke plekken in ons areaal aan te pakken. Een aantal verbetervoorstellen is al opgenomen in de programmering voor het Groot Onderhoud voor de komende jaren (Trajectaanpak). Parallel daaraan gaan wij door met het doelgroep specifiek aanbieden van verkeerseducatie en vragen wij aandacht voor verkeersveilig gedrag door invulling te geven aan de landelijke campagnes zoals MONO, BOB en AAN/fietsverlichting. Wij continueren de periodieke overleggen met de politie en het OM om verkeershandhaving verder te intensiveren binnen de provincie. Met deze aanpak beogen wij de dalende trend in het aantal verkeersgewonden door te zetten en ook een dalende trend in het aantal verkeersdoden te realiseren.

Om het aantal ongevallen met wild terug te dringen, realiseerden het Rijk en de provincie ecoducten en grote faunatunnels tussen de grotere natuurgebieden. Hierin is specifieke aandacht voor het risico om reeën aan te rijden, omdat aanrijdingen met reeën de meeste schade veroorzaken aan voertuigen en personen. Ondanks de getroffen maatregelen is er de laatste jaren sprake van een lichte stijging ten opzichte van de voorgaande periode. Naar verwachting heeft dit te maken met een toename van de totale omvang en spreiding van de reeënpopulatie, voornamelijk in het westen van de provincie. Juist in halfopen agrarisch cultuurlandschap komen reeën verspreid voor, waardoor gerichte maatregelen moeilijker zijn om te lokaliseren.

Het treffen van maatregelen vanuit het mobiliteitsprogramma Oversteekbaarheid fauna wordt de komende jaren dan ook voortgezet, vooral op de zogenaamde hotspotlocaties, waar veel aanrijdingen plaatsvinden. Het terugdringen van het aantal slachtoffers onder reeën vraagt verder een voortzetting van de al genomen maatregelen, zoals wildspiegels, borden en rasters, populatiebeheer en vooral een nog gerichtere inspanning op het veiliger maken van de hotspotlocaties. Opties hierbij zijn faunakerende rasters, zogenaamde wildwaarschuwingssystemen en verkeersmaatregelen. Bij de uitvoering van maatregelen en nieuwe programmering gaan wij hier verder op in.

Bijlagen

- Bijlage 1: begrippenlijst
- Bijlage 2: grafieken en tabellen verkeersveiligheid en dataverantwoording
- Bijlage 3: grafieken en tabellen wildaanrijdingen en dataverantwoording

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen